

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2554

การศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

THE STUDY OF EFFECTIVENESS OF LOCAL GOVERNMENT IN MANAGING
THE ELDERLY CASH ALLOWANCE: A CASE STUDY OF NAKORNSAWAN PROVINCE

ณัฐยานี ระโส วรพิทย์ มีมาก และประพีร์ อภิชาติสกุล

Nuttaya Raso, Worapit Meemak, and Prapee Abhichartsakol

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ประชากรที่ศึกษาเป็นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 116 คน และประชาชนในเขตนครสวรรค์จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 779 คนรวมทั้งสิ้น 895 กลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษามีดังนี้คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ มีประสิทธิผลในการดำเนินงานโดยรวมค่อนข้างสูง โดยประชาชนสามารถแยกแยะผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ได้เกิดประโยชน์และตรงตามความต้องการของประชาชนในระดับที่สูง ประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ มีความพึงพอใจในการจัดการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความพึงพอใจน้อยในเรื่องความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการเบี้ยยังชีพ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผล การดำเนินงานจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ นั้นมีน้อย ประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้ 1) การให้บริการและการประชาสัมพันธ์ยังไม่ค่อยทั่วถึงในทุกพื้นที่ 2) บางโครงการที่สร้างความเดือดร้อน

ให้กับประชาชนพอสมควร 3) การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างค่อนข้างล่าช้า รวมทั้งในบางส่วนยังไม่ได้รับการแก้ไขภายหลังการร้องเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study the operational effectiveness of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance; 2) to analyze the factors relating to the operational effectiveness of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance; and 3) to study the problems and obstacles in operational of Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance.

The methods used in this study are questionnaires distributed to 779 local people and 116 officers in The Nakornsawan Provincial Local government.

The finding of this research were as follows: The total number is 895 samples. The Nakornsawan Provincial Local government had overall effectiveness at high level. Most of the people of Nakornsawan province could distinguish between The Nakornsawan Provincial Local government and other organizations' work and successfully responded to the peoples' requirements at high level. Most all of the local people's satisfaction in each project operational of The Nakornsawan Provincial Local government in managing the elderly cash allowance was at moderate level, While the delay of problem solving was at low level.

The factors positively relating to the operational effectiveness in managing the elderly cash allowance were organization structure, organization environment, employee characteristic and policy administration.

There were problems and obstacles in operational of The Nakornsawan Provincial Local government. The problems expressed by local people in the operational of The Nakornsawan Provincial Local government were 1) Lack of service and public relation in some area, 2) Some projects caused a trouble to local people and 3) a delay in the problem solving process.

คำสำคัญ

ประสิทธิผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน รัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ไว้แล้ว การที่รัฐต้องกำหนดแผนงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้อย่างเป็น

ทางการนั้น เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีและมากกว่า) การประมาณการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2593 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 47 ในปี พ.ศ. 2533 และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 770 ในปี พ.ศ. 2593

โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาท ต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาท เป็น 300 บาท ต่อคนต่อเดือน ระยะแรกของการดำเนินการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 ส่งผลให้การบริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์

การถ่ายโอนภารกิจจัดการเบี้ยยังชีพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวคิดและหลักการพื้นฐานในการจัดสวัสดิการโดยท้องถิ่น โดยต้องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการปัญหาของตนเอง แต่ในกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้น พบปัญหาและอุปสรรคภายใต้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ หลายด้าน

แม้ว่าจังหวัดนครสวรรค์จะมีความพร้อมระดับหนึ่งในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังพบปัญหาในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เนื่องมาจากความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความตระหนักถึงความสำคัญด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของผู้บริหารโครงการ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนบุคลากร และความรู้ความเข้าใจของบุคลากร เป็นต้น แม้มีองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลบางแห่งสามารถจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กับผู้สูงอายุที่รอขึ้นทะเบียนได้ โดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวจากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากเป็นการวัดประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพแล้ว ยังเป็นการแสวงหาคำตอบถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวต่อไปด้วย โดยจะใช้จังหวัดนครสวรรค์เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นภูมิภาคของนักศึกษา และเห็นว่ามีหลากหลายทางสังคม เช่นการประกอบอาชีพ และการศึกษา นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างของสังคมชนบทและสังคมเมืองในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับ คงจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ได้เป็นอย่างดี

โจทย์วิจัย / ปัญหาวิจัย

1. ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ คืออะไร
3. สิ่งใดคือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่นที่เข้ามาบริหารจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2) ข้าราชการท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) นักการเมืองท้องถิ่น 2) ข้าราชการท้องถิ่น และ 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ

เนื่องจากประชากรในกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2 มีจำนวนน้อยจึงทำการศึกษาทั้งประชากร โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ส่วนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจะสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ผลจากการสุ่มตัวอย่างจำนวนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 24 แห่ง จากสูตรของ Yamane ได้ผู้สูงอายุ รวม 779 ราย แห่งละ 32 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สร้างเครื่องมือ

เพื่อศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง หาความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอล (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามไปประสานงานกับนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และผู้เข้ารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำไปส่งและรับด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประสิทธิผลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค

5.3 สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test สถิติ ANOVA และ Regression

ผลการวิจัย

1. สมมุติฐานที่ 1 การจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์มีประสิทธิผลสูง จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่า โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลมีประสิทธิผลสูง

2. สมมุติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันจากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของบุคลากรที่มี ช่วงอายุ การศึกษา ตำแหน่ง อายุราชการ และประสบการณ์การทำงาน เงินเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการ

บริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณสมบัตินับบุคคลของผู้สูงอายุที่มี เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ได้รับเบี้ยยังชีพ หน่วยงานที่เข้ารับเบี้ยยังชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ทดสอบเป็นรายคู่ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. สมมุติฐานที่ 3 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

4. สมมุติฐานที่ 4 โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Y) คือ ปัจจัยด้านด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X_1) ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (X_2) ด้านนโยบายการบริหารจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (X_3) และ ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X_4) ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Y) ได้ร้อยละ 80.70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. อภิปรายผลเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอภิปรายความคิดเห็น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปราย คือ เห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยจำแนกได้ดังนี้

1.1 บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ

1.1.1 ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นของด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ มีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานกับผู้สูงอายุและประชาคมหมู่บ้าน อธิบายได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการติดต่อประสานงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและ

ภาคเอกชน รวมทั้งมีการติดต่อกับประชาคมหมู่บ้าน และติดต่อกับผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ โดยตรงเพื่อการขอความร่วมมือและแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านเบี้ยยังชีพให้ทราบถึงระเบียบการด้านเบี้ยยังชีพ และเพื่อรับทราบความต้องการของประชาชน ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพเสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อธิบายได้ว่า ในการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะมีการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ บุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงาน จะรับทราบถึงสภาพปัญหา หรือรับทราบความต้องการของผู้สูงอายุ เมื่อรับทราบปัญหา จึงนำมาเสนอแนวทางการแก้ไข ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน เมื่อผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็น จึงร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1.1.2 ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นของด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี อธิบายได้ว่าผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้บุคลากรที่ปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงที เพราะบางปัญหาต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ถ้ามีการตัดสินใจช้า และไม่รีบดำเนินการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะยาว มีความคล่องตัวในการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อธิบายได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานที่รวดเร็ว มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจ สั่งการ อนุมัติ ปฏิบัติงานได้ทันท่วงที โดยไม่รอช้า เพื่อรับผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุพึงได้

1.1.3 ด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 3 ข้อ คือ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบข่าวสาร หรือรับทราบสิทธิประโยชน์ที่พึงได้จากรัฐ วัตถุประสงค์ในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรอัตรา ค่าครองชีพในสังคมได้อย่างมีความสุข ที่พึงมี การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อเข้ารับเบี้ยยังชีพมีความโปร่งใส อธิบายได้ว่ากรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุมีเกณฑ์ในการคัดเลือกอย่างชัดเจน ตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างคัด ไม่มีการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้สูงอายุที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจะมีสิทธิเข้ารับเบี้ยยังชีพตามระเบียบที่กำหนด

1.1.4 ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า บุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 5 ข้อ คือ ภายในหน่วยงานมีการให้รางวัลพิเศษ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและลงโทษเมื่อกระทำผิดตามความเหมาะสม อธิบายได้ว่า เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในหน่วยงาน จึงได้มีการให้รางวัล เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน สำหรับบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันก็มีการลงโทษบุคลากรที่

ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎกติกา ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรยากาศการทำงานมีการปรึกษาหารือก่อนทำงานมีความเป็นกันเองระหว่างผู้ร่วมงานและหน่วยงานของมีการเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเองและมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สถานที่ปฏิบัติงานมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน สถานที่ไม่คับแคบ ไม่แออัด ส่งผลให้บุคลากรมีความสุขจิตที่ และเสริมสร้างความสุขในการทำงานและ เงินเดือนที่บุคลากรได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ

1.1.5 ด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุความคิดเห็นด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าบุคคลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 1 ข้อ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ของหน่วยงานได้รับเบี้ยยังชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจ จำนวนผู้สูงอายุอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ และพึงพอใจในการได้รับการปฏิบัติที่ดี จากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท อาจไม่มีความเหมาะสม ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดสรรเบี้ยยังชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับมากขึ้น

2. ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพ

2.1 ด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นของด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือหน่วยงานที่ทำงานรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีการบริหารจัดการงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม หน่วยงานมีการรับฟังความต้องการจากผู้สูงอายุ เพื่อดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่มีการปรึกษาหารือก่อนทำงาน มีความเป็นกันเองระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่น หน่วยงานมีการติดต่อแจ้งข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับท่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบข่าวสาร จึงมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับ แต่ในการดำเนินงานบางครั้งอาจก่อให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากอำนาจอนุมัติสั่งการมีเพียงคนเดียว ทำให้การดำเนินงานบางอย่างเกิดความล่าช้า

2.2 ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุความคิดเห็นของการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีความรู้ในการปฏิบัติงานและสามารถตอบปัญหาได้อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในด้านนโยบาย จึงสามารถให้คำแนะนำ และอธิบายรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการอະลุ่มอล่วยกับผู้สูงอายุที่ไม่เข้าเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวง มหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2552 แต่เมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพไม่ล่าช้า เนื่องจากมีการกำหนดวันจ่ายเบี้ยยังชีพในแต่ละเดือนอย่างชัดเจน โดยวิธีโอนเข้าบัญชี หรือให้ผู้สูงอายุมารับด้วยตนเอง ตามสถานที่หน่วยงานกำหนด

2.3 ด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นของด้านนโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 2 ข้อ คือ หน่วยงานท้องถิ่นควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติมจากงบประมาณส่วนกลาง อธิบายได้ว่า เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท ผู้สูงอายุเห็นว่าน้อยเกินไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดหางบประมาณเองเพื่อเพิ่มงบประมาณจากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเต็มจำนวนไม่เก็บค่าบริการ อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม หรือหักเงินจากเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์อย่างสูงที่สุด

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความคิดเห็นของด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 ข้อ คือ ความสะดวกสบายและความเพียงพอของสถานที่รับเบี้ยยังชีพ หน่วยงาน มีการเตรียมสถานที่ไว้รองรับจำนวนผู้สูงอายุ มีการคัดเลือกสถานที่ให้เหมาะสม และง่ายต่อการเดินทางมารับเบี้ย โดยจะมีการแจ้งให้ทราบผ่านตัวแทนชุมชนอยู่เสมอ หน่วยงานมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่ อธิบายได้ว่า หน่วยงาน รับฟังความคิดเห็น และความต้องการของผู้สูงอายุ และหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานที่ท่านรับเบี้ยยังชีพมีภาพพจน์ที่ดี ไม่มีเรื่องเสื่อมเสียชื่อเสียง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนบรรยากาศในการทำงาน เพื่อสร้างความใกล้ชิด และรับรู้สภาพปัญหา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเป็นกันเอง โดยเต็มใจให้บริการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน พุดจาไพเราะ

2.5 ด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 1 ข้อ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ของหน่วยงานได้รับเบี้ยยังชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจ จำนวนผู้สูงอายุอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ และพึงพอใจในการได้รับการปฏิบัติที่ดีจากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับเดือนละ 500 บาท อาจไม่มีความเหมาะสม ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดสรรเบี้ยยังชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1. โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกระจายอำนาจให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านโครงสร้าง ควรมีการแบ่งอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนในแต่ละฝ่าย แต่ละตำแหน่งงาน หากมีส่วนที่ต้องตัดสินใจ ก็ควรมีการประชุมหารือ เพื่อหาข้อตกลงเพื่อทำการตัดสินใจ โดยเน้นการบริหารงานและทำงานร่วมกัน

2. การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับพนักงานในการส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ดึงเอาความสามารถของพนักงานออกมาใช้ และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

3. นโยบายการบริหารจัดการเบี่ยงชีฟ การดำเนินนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนนั้น ควรจะพิจารณาเรื่องร้องเรียน หรือความเดือนร้อนของประชาชนในเรื่องที่สำคัญ และต้องรีบดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อน

4. ด้านสภาพแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้จัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในท้องถิ่น เช่น ลานออกกำลังกาย การนวดแผนไทย ห้องสมุดประชาชน และกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ

บรรณานุกรม

ศุภชัย ยาวประภาษ. (2544). การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.